

Ketjulähettoiminta

Riitta Salunen

Koordinointipäällikkö

PSHP, perusterveydenhuollon yksikkö

Ketjulähettitoiminta

Ketjulähettitoiminta käynnistyi yhdeksän pirkanmaalaisen terveyskeskuksen ja sairaanhoitopiirin yhteistyöhankkeena 2006-2007

Toiminta vakinaistettiin ja laajennettiin koko Pirkanmaalle vuoden 2008 alusta

- Koskee nykyisin kaikkia sote-ammattilaisia

Ketjulähettitoimintaa on nykyisin myös muissa Taysin erityisvastuualueen sairaanhoitopiireissä ja muutamalla muulla alueella Suomessa

Ketjulähetti

Ketjulähettijakso on viikon mittainen tutustumis- ja oppimisjakso erikoissairaanhoidossa tai perusterveydenhuollossa. Jakson sisällöt ja tavoitteet mietitään etukäteen. Jakson aikana tutustutaan yhteistyökumppaneihin ja heidän työhönsä sekä välitetään terveisiä omasta työyhteisöstä.

Ketjulähetti on saanut nimensä DNA-ketjusta. Kuten DNA kopioituu solussa, myös tieto monistuu ketjulähettijakson aikana. Solutasolla lähetti siirtää informaatiota paikasta toiseen, ketjulähetti puolestaan siirtää tietoa erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon välillä.

Ketjulähettitoiminnan erilaiset muodot

Ketjulähettijaksot

1. Ketjulähettijaksot perusterveydenhuollosta (perustason sote-palveluista) erikoissairaanhoidon
2. Ketjulähettijaksot erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon
3. Taysin erityisvastuualueen keskussairaaloiden työntekijöiden ketjulähettijaksot yliopistolliseen sairaalaan
4. Terveyskeskusten väliset ketjulähettijaksot

Palauteseminaarit

- Tarpeen mukaan pidetään toimialueittaisia palauteseminaareja, joissa käsitellään ketjulähettien kokemuksia ja esille nousseita yhteistyökysymyksiä

Tavoitteena on lisätä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon + muiden sote-toimijoiden välistä yhteistyötä ja verkostoitumista. Samalla opitaan uutta sekä päivitetään tietoja ja taitoja.

Osaamisen kehittäminen

- Täydenniskoulutus
- Oppimistavoitteet - ketjulähetin omat tavoitteet sekä työyhteisön tavoitteet
- Tekemällä oppiminen
- Tietojen ja taitojen päivittäminen
- Ketjulähetijakson hyödyntäminen koko työyhteisössä

Yhteistyö

- Ketjulähetti toimii viestin viejänä peruspalveluiden ja erikoissairaanhoidon välillä
- Yhteistyökysymyksistä keskusteleminen
- Yhteistyökumppanit tutuiksi
- Toisen työhön tutustuminen

Toimintaperiaatteet

Systemaattisuus ja suunnitelmallisuus -> korkea laatu-hyötysuhde

- Ketjulähetin omat ja hänen työyhteisönsä **tavoitteet** huomioidaan jaksojen sisällössä, myös yhteistyökysymykset puolin ja toisin
- Ketjulähetijakson jälkeen kerätään **palautetta** jaksosta
- Ketjulähetijaksojen antia **hyödynnetään** omassa työssä ja työyhteisön toiminnan kehittämässä

Ketjulähetijakso kestää **aina täyden työviikon** (5 pv)

- Jaksolla on mahdollisuus ympäristöön ja puitteisiin tutustumisen lisäksi syventyä substanssiin, luoda yhteistyösuhteita, lisätä käsitystä yhteistyökumppanin toimintakäytännöistä, keskustella yhteistyöstä ja luoda ymmärrystä asiakkaan hoidon kokonaisprosessista ja hoitoketjun toimivuudesta

Keskitetty jaksojen koordinaatio

- Toiminta koordinoidaan keskitetysti perusterveydenhuollon yksikön kautta
- **Jaksovaraukset perusterveydenhuollon yksikön kautta**, ei suoraan yksiköihin

Toimintakäytännöt

Yhteisesti sovitut asiat

- Koskee kaikkia sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia
- Toiminta koskee vain kunnallista sosiaali- ja terveydenhuoltoa, ei yksityisiä palveluntuottajia (poikkeuksena erikseen sovitut kokonaisulkoistetut terveystakeskukset)
- Ketjulähetin palkan ja mahdolliset matkakulut maksaa oma työnantaja, osallistumismaksua ei peritä – raha ei liiku organisaatioiden välillä
- Ketjulähetti on työsuhteessa omaan työnantajaan

Käytännön järjestelyt ketjulähetin vastaanottavassa yksikössä

- Ketjulähetti saa kohdeyksiköstä tarvittavat työvaatteet, hän voi halutessaan käyttää henkilökuntaruokalaa henkilökuntahintaan
- Ketjulähetin vastaanottavassa yksikössä on etukäteen sovittu kuka ottaa ketjulähetin vastaan ja kuka/ketkä toimivat hänen ohjaajinaan jakson aikana

Erikoissairaanhoidon suuntautuvat jaksot: Ketjulähettijaksolle hakeutuminen

Erikoissairaanhoidon tarjonta on koottu **Pizza-listalle**

- Yksiköt, jotka ottavat ketjulähettejä vastaan
- Lyhyt kuvas mihin aihealueisiin yksikössä voi tutustua
- Mukana on myös muutamia hoito- ja palveluketjuja

Kuntien sosiaali- ja terveystieteiden työntekijät voivat valita listalta itseään kiinnostavan pizzerian eli kohdepaikan ja siihen sopivat täytteen eli jaksosisällöt.

Viikot varataan keskitetysti perusterveydenhuollon yksiköstä

- Ketjulähetin nimi, ammatti ja yhteystiedot
- Mihin yksikköön ketjulähetti haluaa mennä tai mihin hoitoketjuun tutustua (vaihtoehdot löytyvät Pizza-listalta)
- Mikä/mitkä on mahdollisia jaksosisällöksi

Ketjulähetti saa täytettäväksi ennakkokyselylomakkeen sekä vaitiolositoumuslomakkeet

- Omat ja oman työyhteisön oppimis-/yhteistyötavoitteet

Ketjulähetijaksojen sisällöt

Jaksojen sisällöt muotoutuvat ketjulähetin tavoitteista, Pizza-listan sisällöistä ja tilannetekijöistä

Ketjulähetti osallistuu yksikössä tehtävään työhön ohjaajan opastuksella. Varsinainen hoitovastuu on sairaalalla. Jaksolla pääsee myös harjoittamaan kädentaitoja.

Ketjulähetijaksolla tutustutaan yhteistyökumppaneihin ja toisten toimintakäytäntöihin ja -mahdollisuuksiin ja käydään keskustelua yhteistyökysymyksistä

Ketjulähettijakson jälkeen

Ketjulähettijakson jälkeen ketjulähetti täyttää palautelomakkeen

- Ketjulähettijaksosta saa todistuksen

Ketjulähettijakson antia hyödynnetään ketjulähetin omassa työssä/työyhteisössä sekä työyhteisön ja organisaation toiminnan kehittämässä

- Asioiden yhteinen käsitteleminen
- Yhteistyöverkostojen hyödyntäminen ja potilaan hoitoprosessin sujuvoittaminen

Palautetta ketjulähettijaksoilta: pth -> esh jaksot

	2006 – 2007 (n = 210-218)	2008 – 2017 (n = 305-313)
Sai ketjulähettijaksolta työnsä kannalta lisäarvoa antavaa tietoa	95 %	98 %
Aikoo muuttaa hoitokäytäntöjä ketjulähettijakson perusteella	62 %	75 %
Olisi valmis lähtemään uudelleen ketjulähettijaksolle	93 %	95 %
Sai halutessaan tehdä itse potilastyötä	65 %	86 %

Jaksopalautetta kouluarvosanoilla: pth -> esh jaksot

	2006-2007 N = 220	2008-2017 N = 321
Ketjulähetijakson sisältö	8,5	8,9
Yhteistyökysymysten käsitteleminen	8,3	8,7
Henkilökunnan suhtautuminen	9,1	9,5
Ohjaajan suhtautuminen	9,3	9,6
Toiveiden huomioon ottaminen	9,1	9,4
Vastasi odotuksiin	8,8	9,1
Vastasi tarpeisiin	8,6	9
Jakson yleisarvosana	8,8	9,1

Silmiä avaavaa

Osaan infota potilasta käytännön toiminnasta

Antaa enemmän kuin moni pitkä koulutus

Tiesin, että jaksosta on hyötyä työhöni, mutten arvannut, että näin paljon

Jakso oli erittäin hyödyllinen, tiedollisesti rikastuttava ja yhteistyötä vahvistava

Ketjulähetijajakson aikana saa konkreettisia työkaluja työhön. Suosittelen jaksoa eteenpäin.

Jokaisen kannattaa mennä katsomaan vähän muutakin, kun mitä se oma työ on

Virkistävää ja voimaannuttava kokemus!

Osa osaston henkilökunnasta ei ollut tietoinen mitä nykyisessä yksikössäni tehdään

Ketjulähettijaksot erikoissairaanhoidosta (pshp) perusterveydenhuoltoon

Sairaanhoidopiirissä työskentelevillä on mahdollisuus päästä ketjulähettijaksolle terveyskeskuksiin

- Periaatteet samat kuin tosinpäin
- Tavoitteena on, että ketjulähetti voi tutustua perusterveydenhuollon toimintaan mahdollisimman monipuolisesti - myös omaa erityisosaamisaluetta laajemmin
  - *Toimintaympäristöön, yhteistyökumppaneihin, perusterveydenhuollon työhön ja asiakaspolkuihin tutustuminen. Yhteistyökysymysten käsitteleminen sekä oman ammattitaidon kehittäminen.*
- Terveyskeskusten tarjonta on koottu Ala Carte -listalle
- Käyttö vähäistä
- Jaksopalaute hyvää

Terveyskeskusten välinen ketjulähetttöiminta

Tavoitteena oman toiminnan kehittäminen vertaisoppimisen kautta

- Ketjulähetttijaksolla tutustutaan tiettyyn/tiettyihin teemoihin, joita tarpeen kehittää omassa työssä tai työyhteisössä
  - *miten muualla tehty – mitä voimme oppia toisilta*
- Samalla lisätään osaamista ja verkostoja

Lähtökohtana on systemaattisuus ja suunnitelmallisuus sekä ketjulähetttijaksolle asetetut selkeät tavoitteet

Toimintaperiaatteet ovat samat kuin muussakin ketjulähetttöiminnassa

- Viikon jakso, jaksolle voi lähteä mistä tahansa Pirkanmaan sosiaali- ja terveyskeskuksesta
- Jaksot koordinoidaan perusterveydenhuollon yksikön kautta
  - *Jaksovaraukset (ei suoraan terveyskeskuksiin), ennakko- ja palautelomakkeet, vaitiolositoumuslomakkeet, todistukset*

Ketjulähetettä toisista terveyskeskuksista vastaanottavat terveyskeskukset

Terveyskeskukset, joihin voi lähteä ketjulähetiksi löytyvät kehittävän vertaiskäynnin ja terveyskeskusten välisen ketjulähettijakson yhteiseltä listalta

- Lista löytyy soteammattilaisverkosta (ekstranet) sekä internetistä
  - *Akaa, Hämeenkyrö, Jämsä (Jämsän Terveys Oy), Lempäälä, Nokia, Pirkkalan yhteistoiminta-alue, Sastamalan seudun sosiaali- ja terveysterveyst (Sotesi), Tampere, Valkeakoski ja Ylöjärvi*
- Listalta löytyy myös ne aihealueet, joihin ketjulähettijakson aikana voi terveyskeskuksessa tutustua

Tampereen kaupungilla on myös sisäistä ketjulähettitoimintaa

- Parhaillaan tarjontaa päivitetään siten, että Hatanpään erikoissairaanhoidon siirretään Pizza-listalle PSHP:n tarjonnan alle

Tilastotietoja ketjulähettijaksoista

Ketjulähettijaksot perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon 2006-2017

- yhteensä 597
- sairaanhoitajia 206, lääkäreitä 127, terveydenhoitajia 109, lähihoitajia 40, fysioterapeutteja 30, hammaslääkäreitä 13 ja muita 72

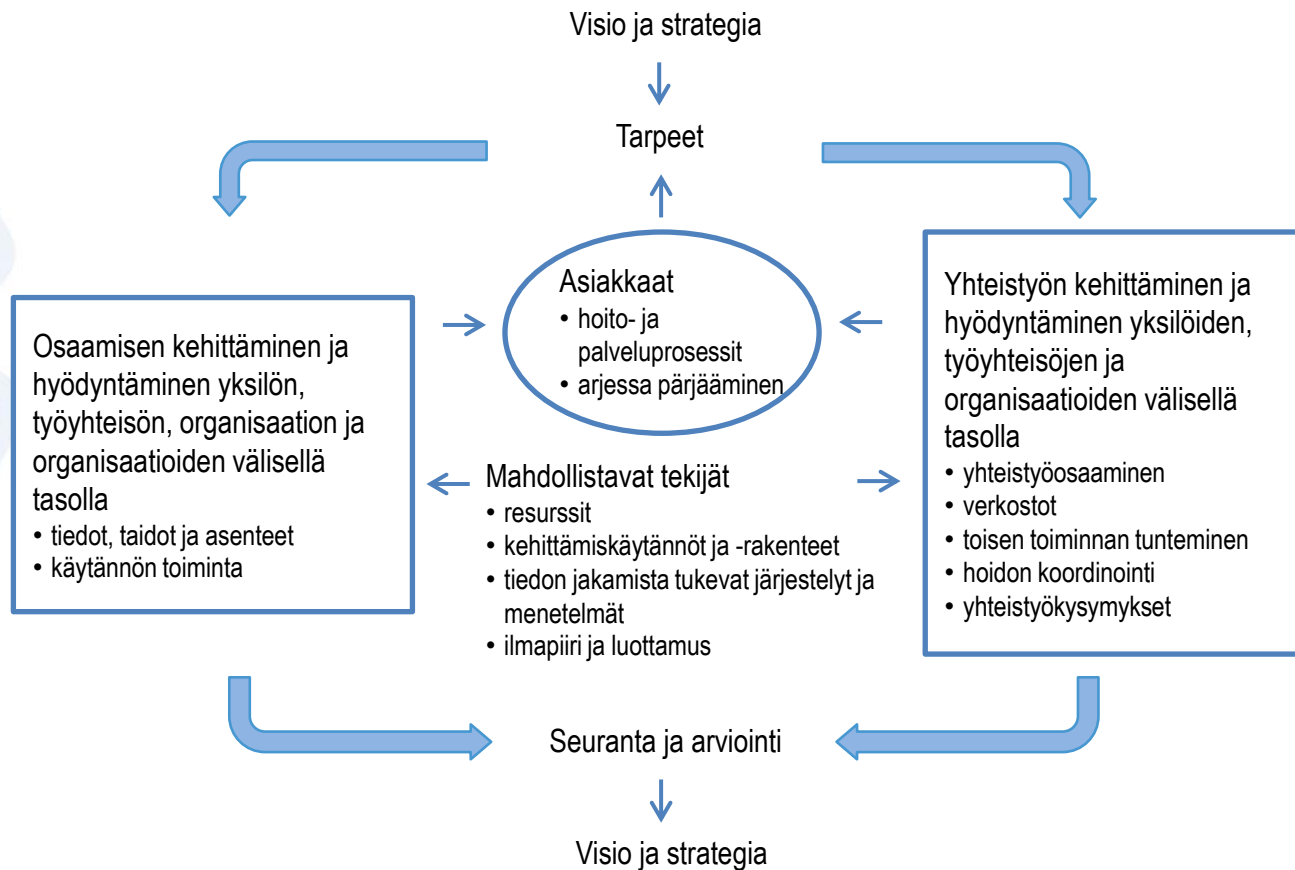
Ketjulähettijaksot erikoissairanhoidosta perusterveydenhuoltoon 2009-2017

- yhteensä 16 ketjulähettiä

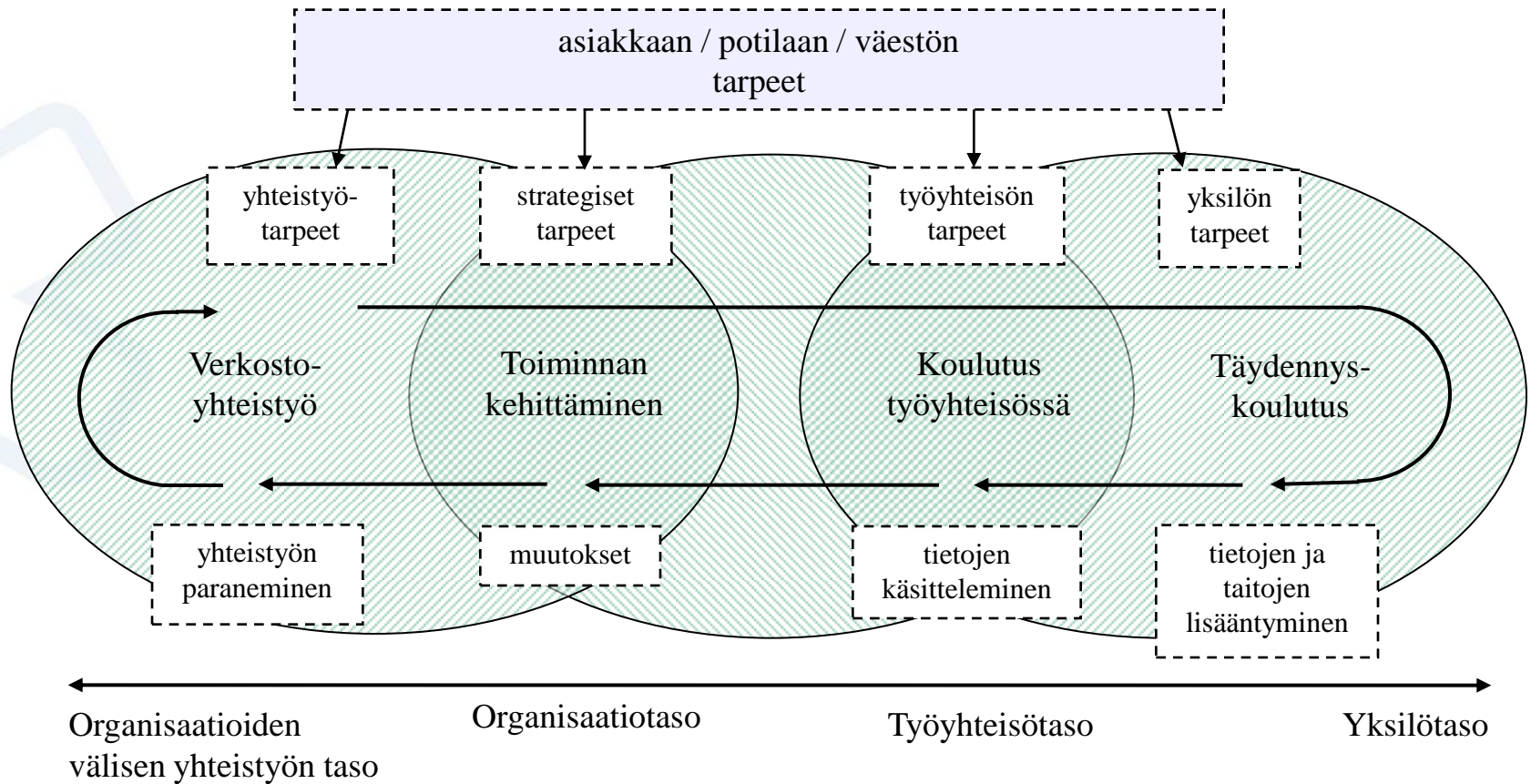
Terveyskeskusten väliset jaksot 2014-2017

- yhteensä 6 ketjulähettiä

Osaamisen johtamisen osa-alueet ja sote-yhteistyö

Osaamisen ja yhteistyön kehittäminen osaamisen johtamisen näkökulmasta

R. Salunen 2016

Pizza-lista: esimerkkinä kehitysvammahuolto

Kehitysvammahuollon tukikeskus

- Psykososiaalinen kuntoutusyksikkö
- Autismikuntoutusyksikkö
- Nuorten kuntoutusyksikkö
- Lasten kuntoutusyksikkö
- Tutkimusyksikkö
- Toiminnallinen kuntoutus

Erityishuollon asiantuntijapalvelut

- Kehitysvammaoloklinikka
- Tukikeskuksen asiantuntijapalvelut

Pizza-lista: esimerkkinä lastenpsykiatria

Asiantuntijapalveluiden vastuuyksikkö (LPSA)

Yksikössä on mahdollisuus tutustua lastenpsykiatrian akuuttityöryhmän, konsultaatiotyöryhmän sekä lasten psykoterapiatyöryhmän työskentelyyn. Ketjulähettijakso Lasten asiantuntijapalveluiden yksikköön sopii täydennyskoulutukseksi kaikille lapsiperheiden kanssa työskenteleville, lasten mielenterveystyön ammattilaisille niin terveydenhuollossa, oppilashuollossa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa kuin sosiaalitoimessakin.

- *Lastenpsykiatrian akuuttityöryhmä arvioi ja hoitaa polikliinisesti kiireellistä lastenpsykiatriasta apua tarvitsevia lapsia ja heidän perheitään. Akuuttityöryhmässä työskentelee moniammatillinen työryhmä, joka on tiiviissä yhteistyössä perheen verkostojen, kuten sosiaalitoimi, koulu yms. kanssa. Jokaisen lapsen ja perheen tarpeita ja voimavaroja arvioidaan yksilöllisesti ja suunnitellaan heille sopiva jatkohoito. Tiivistä yhteistyötä tehdään myös vastuualueen muiden yksiköiden kanssa.*
  - Ketjulähetti pääsee osallistumaan akuuttityöryhmän toimintaan ja mukaan käynneille sekä perheiden että verkostojen kanssa, akuuttityöryhmän kulloisenkin asiakastilanteen mukaan.

Pizza-lista: esimerkkinä lastenpsykiatria

Lasten säätelyhäiriöpsykiatrian vastuuyksikkö (LPSS)

LPSS:n kokovuorokausi osaston toimintaan tutustuminen:

- yksilövastuisen hoitotyön käytännön toteuttamista
- kriisijakso, hoitajakso, intervallihoidot
- tutustuminen vakavien psykiatristen häiriöiden osastohoitoon (esim. erilaiset käytöksen ja tunteiden säätelyn pulmat, erityisalueena syömishäiriöt)
- moniammatillinen tiimi/ eri ammattiryhmien tehtävät ja roolit
- osallistuminen erilaisiin käynteihin (lapsi ja perhe, verkosto)
- lastensuojelun ja sos.toimen kanssa tehtävä yhteistyö
- sairaalakoulun toiminta
- erilaiset ryhmätoiminnot (esim. saturyhmä, theraplay-ryhmä)
- yhteisöllisyys ja hoitava arki

Pizza-lista: esimerkkinä lasten ja nuorten mielenterveystyön palveluketju

Lasten ja nuorten mielenterveystyön palveluketjuun liittyvä ketjulähetijakso sopii täydennyskoulutukseksi kaikille lapsiperheiden kanssa työskenteleville, lasten mielenterveystyön ammattilaisille niin terveydenhuollossa, oppilashuollossa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa kuin sosiaalitoimessakin.

Jakson aikana ketjulähetti:

Perehtyy lasten mielenterveystyön monialaisen ja moniammatillisen palveluverkoston palvelutarjontaan, menetelmiin sekä työskentelyperiaatteisiin.

Perehtyy lastenpsykiatrisen tutkimuksen indikaatioihin

Perehtyy lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoitoprosesseihin:

- Lapsen ja perheen tutkiminen
- Diagnostiikka lastenpsykiatriassa
- Integratiivisuus lastenpsykiatriassa

Hoitomuodot lastenpsykiatriassa

Sairaalakoulun toiminta osana tutkimusta ja/tai hoitoa

Psykiatrisen lähestymistapa perhetyöskentelyyn, verkostotyöskentelyyn

Moniammatillinen tiimityö, moniammatillinen verkostotyö

Yhteistyöverkostot

Perehtyy jatkohoito- ja kuntoutussuunnitelman tekemiseen yhteistyöverkostossa.

Esimerkkinä viikko-ohjelma lasten ja nuorten mielenterveystyön palveluketju

Maanantai	Tiistai	Keskiviikko	Torstai	Perjantai
<p>Aamupäivä: Lastenpsykiatrian tutkimus- ja hoitoprosessien esittely</p>	<p>Aamupäivä: Lähetetyöskentely ja asiakaspalvelun toiminta</p>	<p>Aamupäivä: Tutustuminen esim. lasten säätelyhäiriöpsykiatrian yksikköön</p>	<p>Aamupäivä: Tutustuminen esim. perhe- ja pikkulapsipsykiatrian yksikköön</p>	<p>Aamupäivä: Sairaalakoulu ”Lastenpsykiatria osana palveluverkostoa”</p>
<p>Iltapäivä: Perehtyy lasten mielenterveystyön palveluverkkoon</p>	<p>Iltapäivä: Tutustuminen toimintayksikköön esim. lasten traumapsykiatrian yksikköön</p>	<p>Iltapäivä: Tutustuminen esim. lasten neuropsykiatrian yksikköön</p>	<p>Iltapäivä: Tutustuminen esim. lastenpsykiatrian asiantuntijapalveluiden yksikköön</p>	<p>Iltapäivä: Loppukeskustelu, yhteenveto ja palaute</p>

Mitä ketjulähettitoimintaan mukaan lähteminen edellyttää?

Ketjulähettijaksolle lähteminen / lähettäminen:

- Irrottautuminen omasta työstä viiden päivän eli viikon ajaksi
- Ei osallistumismaksua, mutta mahdollisesti matkakuluja tulee korvattavaksi oman talon käytännön mukaisesti
- Jaksotavoitteiden miettiminen yhdessä esimiehen ja työyhteisön kanssa ja opittujen asioiden sekä yhteistyösuhteiden hyödyntäminen jakson jälkeen

Ketjulähettien vastaanottaminen:

- Päätöstä toimintaan mukaan lähtemisestä (päättöspöytäkirja)
- Jakson sisältöalueiden kuvaamista Pizza-listaa vastaavalle listalle
- Pelisääntöihin sitoutumista (viikon jakso, jaksojen keskitetty varaus, tavoitteiden huomiointi, fasiliteetit jne)
- Yhteyshenkilöä, jonka kanssa jaksojen ajankohdasta sovitaan
- Ohjausresurssia

Pizza-lista:

<http://www.tays.fi/download/noname/%7B84B75871-5336-40C8-AE65-3742EE5D949E%7D/48507>

Yhteystiedot:

Ketjulähettijaksojen varaukset:

Minna Kylmäniemi: minna.kylmaniemi@pshp.fi, p. 311 66594

Lisätietoja ja muut yhteydenotot:

Riitta Salunen: riitta.salunen@pshp.fi, p. 050 3628298